

závazku proti manželům H-ovým, nemění ničeho na tom, že zaplacení to proti žalovaným jeví se nákladem za ně ve smyslu § 1042 obč. zák. žalobci učiněným. Ježto závazek žalovaného Bohumila Š-a k zaplacení zažalovaných 24.060 Kč s příslušenstvím plyne již z předpisu § 1042 obč. zák., nebylo potřebí blíže zabývatí se vývody žalobců v dovolací odpovědi, jimiž snaží se dokázati, že povinnost tato plyne i z předpisu § 1358 obč. zák.

Čís. 7123.

Stačí, stala-li se upomínka o zaplacení dluhu, společného oběma manželům, pouze manželí.

(Rozh. ze dne 2. června 1927, Rv II 548/26.)

Žalobě proti manželům W-ovým o zaplacení pohledávky o b a n i ž š í s o u d y vyhověly, o d v o l a c í s o u d z těchto důvodů: Odvolání obmezuje se jen na to, že popírá splatnost dluhu. Dopisem ze dne 5. července 1925 zavázali prý se žalovaní zaplatiti žalobkyni dluh na požádání, byla prý tedy žalobkyně povinna oznámiti jim, kdy si zaplacení přeje, a nebyla oprávněna hned podati žalobu. Ostatně jednala prý žalobkyně o splatnosti k 30. listopadu 1925 pouze s prvním žalovaným, u něhož nelze prý předpokládati zmocnění manželky v tak důležité věci. Leč ke splatnosti stačí, došla-li výpověď do rukou prvního žalovaného jako manžela, když nebylo tvrzeno, že mu manželka správu majetku odňala, nehledíc ani k tomu, že splatnost nastala nejpozději žalobou, která při nejmenším má stejný význam jako upomínka nebo výpověď — § 406 c. ř. s. — a když ani po té žalovaní své platební povinnosti neučinili zadost.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Dovolání, opírajícímu se o dovolací důvod § 503 čís. 4 c. ř. s., nelze přiznati oprávnění. Podle § 91 a 1034 obč. zák. jest manžel po samém zákonu oprávněn i povinen manželku zastupovati. Správně tedy odvolací soud věc posoudil, uznáv, že upomínka o zaplacení dluhu, žalovaným manželům společného, byla platně učiněna, stala-li se pouze proti manželí. Tím nastala splatnost celého žalovaným zapůjčeného kapitálu a nelze proto mluvíti o předčasnosti žaloby, když, jak nesporno, byla žalovaným k rukou prvžalovaného dopisem žalobkyně ze dne 7. listopadu 1925 s udáním lhůty splatnosti ku dni 30. listopadu 1925, celá pohledávka vypovězena a na to žaloba o zaplacení její teprve dne 15. ledna 1926 podána.

Čís. 7124.

Ochrana československé měny a oběhu zákonných platidel (vládní nařízení ze dne 29. února 1924, čís. 46 sb. z. a n.).

Ujednání cizozemské banky s tuzemcem, že banka vykoná za něho v cizině plat v Kč tím způsobem, že, až bude bance konati plat v tuzemsku v Kč, poukáže tuzemce, by tak učinil za ni — příčí se § 14 vl. nař., jest nicotnou a nemůže se cizozemská banka domáhati na tuzemci náhrady škody, ježto nesplnil jejího poukazu. Lhostejno, že strany neměly v úmyslu porušiti čl. měnové předpisy.

(Rozh. ze dne 2. června 1927, Rv II 789/26.)

Mezi stranami došlo k ujednání toho obsahu, že žalobkyně (vídeňská banka) zaplatí za žalovaného (tuzemského advokáta) kom. radovi R-ovi ve Vídni 250.000 Kč tím způsobem, že, až bude konati plat v Kč na nějakou osobu v Československé republice, poukáže žalovaného, by tak učinil za ni a že žalovaný dotyčný peníz za ni zaplatí v čl. korunách v Československé republice, takže bude pak mítí u žalobkyně týž peníz v Kč jako cizozemských. Žalobkyně měla zaplatiti firmě P. v Praze 250.000 Kč, což sdělila dopisem ze dne 10. února 1925 žalovanému s vyzváním, by ten peníz firmě P. v Praze poukázal. Žalovaný však přes opětné naléhání tak neučinil, takže žalobkyně kom. radovi R-ovi 250.000 Kč nevyplatila a ujednaný obchod stornovala. Žalobě, již se banka domáhala na žalovaném náhrady škody (telefonních výloh, úroků, jež musila zaplatiti firmě P., předkládací provise podle vídeňských usancí) procesní soud první stolice vyhověl, o d v o l a c í s o u d žalobu zamítl. D ů v o d y: Vycházejí ze zjištění prvního soudu (shora uvedených) a přihlížejí k obsahu dopisů žalobkyně ze dne 10. února 1925 a ze dne 21. února 1925, v nichž žalobkyně dává žalovanému výslovně poukaz, by 250.000 Kč poukázal České eskomptní bance v Praze ve prospěch firmy P. v Praze, aniž by její (žalobkyně) jméno uvedl, dospěl odvolací soud k přesvědčení, že při dohodě stran byly jim předpisy čl. devisového nařízení známy a že je strany chtěly obejítí oním způsobem, jak tomu také nasvědčují dopisy ze dne 18. března a 17. dubna 1925. Podle posudku znalce T-a měl podle tohoto ujednání žalovaný složití neb poukázati u České eskomptní banky v Praze ve prospěch účtu firmy P. v Praze 250.000 Kč, aniž by v dokladech uvedl, že se tak děje z příkazu žalobkyně, a firma P. v Praze — tedy ne k tomu oprávněná banka — měla 250.000 Kč použiti ve prospěch cizozemského účtu firmy P. ve Vídni. Vzhledem k tomuto zjištěnému ději jest rozřešiti v první řadě otázku, zda dlužno ujednání stran posuzovati podle tuzemských zákonů, či podle zákonů ve Vídni platných, kde k ujednání došlo. Odvolací soud sdílí názor prvního soudu, že ujednání jest posuzovati podle předpisů v tuzemsku platících netoliko proto, že žalovaný jest tuzemcem, nýbrž i proto, že ujednání mělo mítí právní účinky i v tuzemsku (§§ 4 a 37 obč. zák.). V druhé řadě třeba se zabývati námitkou žalovaného, že ujednání jest nicotným, příčí se předpisům devisového nařízení, a že z neplatného ujednání žalobkyni žalobou uplatňovaný nárok povstati nemohl. V tom směru nesdílí však odvolací soud názor prvního soudu a to z těchto důvodů: Podle ustanovení § 1

(2) zák. čís. 7/24 o ochraně československé měny trestá se za přečin, kdo při právním jednání, jehož předmětem jsou platidla tuzemská nebo cizozemská nebo drahé kovy, jedná způsobem, o němž musel podle svého povolání, vědomostí nebo zkušeností poznati, že může škoditi čsl. měně. V § 2 (2) cit. zák. se vláda zmocňuje, by nařízením stanovila předpisy pro dovoz a vývoz drahých kovů a cizozemských i čsl. platidel a jich poukazy do ciziny. V § 12 vlád. nař. čís. 46/24 vydaného k provedení cit. zákona se stanoví, že zřizovati běžné účty znějící na čsl. koruny osobám nebo firmám v cizozemsku usedlým nebo vůbec účty, jimiž se disponuje z ciziny, třeba by zněly na osoby nebo firmy v tuzemsku, jest dovoleno jen bankám, ústavům nebo firmám, oprávněným k obchodování všemi valutami a všemi devisemi. Podle § 14 cit. nař. čís. 46/24 lze platiti do ciziny v čsl. korunách v částkách nad 3.000 Kč jen dluhopisem na účtě cizozemce a jen u tuzemské banky neb u poštovního šekového úřadu. Podle § 26 cit. vlád. nař. trestá se překročení ustanovení tohoto nařízení, není-li čin podle § 1 zák. čís. 7/24 přísněji trestný, jako přestupek finančním úřadem prvě stolice. Z uvedených zákonných ustanovení plyne, že se ujednání stran, jehož předmětem byla transakce s tuzemskými platidly, příčí těmto předpisům vydaným na ochranu čsl. měny. V §§ 12 a 14 cit. nař. se sice nestanoví, že obchody příčí se těmto devisovým předpisům jsou neplatnými (nicotnými), je tam však předepsáno, že transakce tam uvedené jest dovoleno prováděti jen bankám, ústavům a firmám oprávněným. Tím jest nepřímě zakázáno transakce tam zmíněné prováděti jiným nežli tam uvedeným bankám. Poněvadž podle zjištěného skutkového děje transakci měla provésti firma P. v Praze, tedy nikoliv oprávněná banka, jak k tomu znalec T. ve svém posudku poukazuje, což jest zakázáno, a taková transakce je podle uvedených předpisů trestnou a stíhá se přísnými tresty, jest vzhledem k jasnému předpisu § 879 obč. zák. shora uvedené ujednání nicotným. Je-li pak ujednání stran neplatným, nemůže žalobkyně z tohoto nicotného ujednání uplatňovati nárok na náhradu škody z tohoto nicotného ujednání jí prý povstalé a je také neplatným uznání žalovaného, že žalobkyni škodu z toho ujednání nahradí, kdyby se i v dopisech ze dne 19. března 1925 mělo shledávati uznání dluhu. Pokud prvý soud při posouzení sporného případu vycházel z právního názoru, že ono ujednání jest platným a že jen splnění závazku, jejž žalovaný převzal, bylo by bez povolení Bankovního úřadu min. financí nepřipustným a že bylo věci žalovaného, by si před poukázáním 250.000 Kč zaopatřil potřebné povolení nebo provedení příkazu učinil závislým na opatření toho povolení žalobkyní, přehlíží se při tomto názoru jednak podstata ujednání samého, že se transakce měla provésti s obejitím Bankovního úřadu, jednak že bylo naprosto vyloučeno, by žalovaný nebo žalobkyně mohla dosáhnouti povolení Bankovního úřadu při správném vyličení sběhu věci.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Po právní stránce byla věc správně posouzena. Ve sporu jde jediné o to, zda žalobkyně může žalovati s úspěchem na náhradu škody, kterou

jí způsobil žalovaný nesplniv smlouvy s ní ujednané. První podmínkou žalobního nároku jest, že smlouva nepřičila se zákonnému zákazu nebo dobrým mravům, že byla platná a závazná. K takovéto smlouvě nedošlo. Podle skutkového přednesu žalobkyně samotné šlo žalovanému o to, by mohl ve Vídni vyplatiti třetí osobě 250.000 Kč. Žalovaný měl peníze ty v Československu, ne však ve Vídni, kde mělo býti placeno v Kč. Převod čsl. platidel do ciziny byl upraven § 14 vládn. nař. čís. 46/24, vydaného na základě zákona čís. 7/24. Dovolací soud nemá důvodu nevěřiti stranám, pokud každá z nich tvrdí, že druhé smluvní straně byl znám předpis ten. Žalovaný jako čsl. advokát nemůže se vůbec omlouvati jeho neznalostí, žalující banka musila o něm věděti, neboť jinak nebyla by sjednala se žalovaným úmluvu shora uvedenou, nýbrž byla by jednala jinak, t. j. byla by se přesvědčila, zda navrhovaný způsob převodu je dovolen podle čsl. práva. Žalovaný nepotřeboval se tudíž dotazovati žalující banky na způsob převodu, neboť jako advokát musil znáti čsl. právní předpisy, žalující banka pak jako cizozemský ústav nebyla povolána k tomu, by čsl. advokátovi udílela rady ve věcech týkajících se čsl. platidel. Nebylo proto bez důvodu, že žalobkyně žádala o zamlčení svého jména, čímž chtěla dosíci, by česká banka E. nezměnila, pro koho jsou peníze vlastně poukázány. Nezáleží na tom, že v poměru k firmě P. neměla žalobkyně příčiny zamlčeti své jméno, neboť peníze měly býti převedeny do Vídně a tam vyzvednuty, což zajisté nebylo možno bez souhlasu jmenované. Nemá proto dopis žalobkyně významu, jež mu dodatně přikládá, naproti tomu jest žádost o zamlčení jména dostatečným důvodem k přesvědčení, že strany byly si vědomy svého jednání hledě k čsl. předpisům co do oběhu platidel. Z toho je patrné, že stranám šlo o něco jiného, než jak snaží se ještě nyní dovoditi v dovolání i odpovědi dovolací. Nejvyšší soud souhlasí s právním názorem nižších soudů, že strany zamýšlely obejítí zmíněnou úmluvou čsl. předpisy o ochraně měny a o oběhu zákonných platidel, z čehož je dále dovoditi, že úmluva stran přičila se jak zákonnému předpisu, zakazujícímu podobná jednání, tak i dobrým mravům, a že byla proto nicotná podle § 879 obč. zák., aniž záleží na tom, že jednání takové nebylo prohlášeno výslovně za neplatné. Z nicotnosti smlouvy dovedl odvolací soud správné důsledky. Ze smlouvy té nemohl žalovanému vzejíti platný a žalovatelný závazek, a to ani k splnění smlouvy ani k náhradě škody pro nesplnění. Nicotný závazek, t. j. závazek neexistující po právu, nemohl býti dodatečně uznán, a nemohl tímto uznáním býti založen platný závazek, neboť šlo by tu o abstraktní slib bez právního účinu. Nezáleží na tom, zda strany měly přímo úmysl porušiti čsl. předpisy měnové, postačí, že jednání mezi nimi smluvené odporovalo těmto předpisům. K převodu 250.000 Kč zamýšlenému žalovaným nebylo vůbec třeba smlouvy se žalující bankou, žalovaný měl se zachovati podle předpisu § 14 nař. čís. 46/24. Nezáleží proto na tom, že žalobkyni šlo jen o prokázání úsluhy žalovanému, neboť ani tím nestalo se nicotné právní jednání platným a závazným, a nevzešel jí nárok na náhradu škody proti žalovanému. Soudy mohou posouditi jen právní závaznost jednání. Žalobkyni nelze přiznati náhradu škody, které se mohla vyvarovati, kdyby byla přihlédla k zá-

konným předpisům zdejšího státu. Nemůže se proto dovolávat ochrany u soudů státu, jehož předpisy měly být jedním jejím vědomě porušeny, byť i v dohodě s druhou stranou, jež jako advokát byla povinna zachovávat předpisy ty i ve vlastních věcech.

Čís. 7125.

Třebas svolání valné hromady společenstva a postup při hlasování na této valné hromadě nevyhovovaly předpisu stanov a zákonu a byl by proto odůvodněn zákrok rejstříkového soudu ve smyslu §§ 1, 2 a 9 zákona ze dne 10. června 1903, čís. 133 ř. zák., pokud se týče § 23 min. nařízení ze dne 24. června 1903, čís. 134 ř. zák., stalo se další opatření zbytečným, poněvadž zápis usnesení této valné hromady ve společenstevním rejstříku pozbyl významu pozdějšími zápisy o volbách vykonaných na pozdějších valných hromadách. Lhostejno, že pozdější valná hromada byla svolána představenstvem, zvoleným na oné valné hromadě.

(Rozh. ze dne 8. června 1927, R I1144/26.)

Členové stavebního, výrobního a bytového družstva navrhli, by představenstvu družstva naposled volenému na valné hromadě dne 20. května 1923 jako posledně zákonnému představenstvu bylo uloženo, by se postaralo o výmaz veškerých zápisů ve společenstevním rejstříku, pokud následovaly po valné hromadě ze dne 20. května 1923 a nové volby provedlo. Rejstříkový soud návrh zamítl, rekursní soud napadené usnesení potvrdil. Důvody: Návrh rekurentů jest založen na tom, že valná hromada ze dne 8. června 1924 byla neplatná a zmatečná, poněvadž prý nebyla podle stanov řádně svolána a účastnili se jí i nečlenové družstva, kteří na ní i hlasovali. Pokud rekurenti k odůvodnění návrhu ve příčině zápisů ve společenstevním rejstříku odvolávají se na rozsudek krajského soudu ze dne 11. ledna 1926, jest uvést, že toliko rozsudečný výrok nabývá právní moci v mezích §§ 411 a 416 c. ř. s. a nikoliv též rozhodovací důvody, pokud se týče zjištění v nich obsažená. Proto, když stěžovatelé ve svém podání, o němž bylo napadeným usnesením rozhodnuto, poukazují na odst. V. ad 2 a 3 cit. rozsudku, lze tomu rozumět tak, že nedostatek řádného svolání valné hromady a zmatečnost pro účast nečlenů na valné hromadě opírají o okolnosti tam vypočítané; v onom směru jest to okolnost, že prý členové Matěj S. a Eduard S. nebyli vyrozuměni, v tomto směru jest to okolnost, že nečlenové Marie N-ová a Matěj M. prý se valné hromady účastnili a tam hlasovali. Podle § 7 min. nař. ze dne 14. května 1873, čís. 71 ř. zák. platí ohledně rekursů do opatření obchodních soudů ve věci zápisů ve společenstevním rejstříku předpisy zákona o soudním řízení nesporném a tedy též ustanovení § 11 druhý odstavec nesp. říz. Na základě usnesení valné hromady ze dne 8. června 1924 byl toliko Hynek H. za člena představenstva zvolen na místo Jana H-a a opětně zvoleni byli dosavadní členové představenstva Hugo Š. a Vojtěch V. Jde tedy ve příčině zápisu